

48 הגמרא מבררת את דעת רבי יוחנן: **אִיפְעִיָא** לְהוּ – נסתפקו בני
 49 הישיבה, האם כוונת רבי יוחנן **שפּוּגָם מְעִיקְרָא מְחַלְקָת** רבי מאיר
 50 ורבי שמעון, **אָבֵל** אם **הַשְּׂבִיחַ וְלִבְסוּף פָּנִים**, כגון שנפל חומץ לתוך
 51 גריסים צוננים והרתיחם, **דְּבָרֵי הַכֹּל אָסוּר** המאכל, או **דְּלִמָּא**
 52 (שמא) כוונתו היא **שְׂבִיחַ בָּזוּ וְכִין בָּזוּ** – בין בפוגם מעיקרא ובין
 53 בהשביח ולבסוף פגם, **מְחַלְקָת**. מסיקה הגמרא: תיקו – יעמוד דבר
 54 זה בספק, שלא נפשוט.
 55 **אָמַר רַב עֲמֵרָם, אֶפְשָׁר אֵיתָא לְהָא דְרַבִּי יוֹחָנָן וְלָא תֵּנִיא לָהּ**
 56 **בְּמִתְנִיתֵין** – האם אפשר שיהיו נכונים דברי רבי יוחנן, שנחלקו בפגם
 57 מעיקרא, ולא ימצא להם רמז במשנה. **נִפְקַד דְּקַ וְאֶשְׁכַּח** – יצא ובדק
 58 ומצא (רתניא) [דְּתַנִּין] משנה (עלה פ"ב מ"ט) שממנה יש ללמוד דין
 59 זה, וכך נאמר בה, **שְׂאוּר שֶׁל חוּלִין שֶׁנִּפְּלָ לְתוֹךְ הַעֵיסָה** (והבצק),
 60 **וְיֵשׁ בּוֹ בְּרִי** (שיעור הראוי) **לְהַחְמִיץ** אותה, **וְהַחְמִיצָהּ, וְאַחַר כֵּן**
 61 **נִפְּלָ לְתוֹכָהּ שְׂאוּר** שנעשה ממניי דגן **שֶׁל תְּרוּמָה אוֹ שְׂאוּר** שנעשה
 62 ממניי דגן **שֶׁל בְּלֵאי הַכֶּרֶם, וְיֵשׁ גַּם בּוֹ בְּרִי לְהַחְמִיץ** אותה,
 63 והחמיצה העיסה יותר מדי ונפגמה, **אָסוּר** העיסה באכילה, והיינו
 64 שדין העיסה כדין השאור, שאם היה שאור של תרומה, אינה
 65 מותרת אלא לכהנים, ואם היה של בלאי הכרם אסורה לכל, **וְרַבִּי**
 66 **שְׁמַעוֹן מְתִיר** את העיסה לכל, כיון שפגמה השאור של התרומה
 67 או של בלאי הכרם והחמיצה יותר מדי. **וְהָא הֵכָּא** – והרי באופן זה,
 68 **דְּפָנִים מְעִיקְרָא הוּא**, שהרי מיד שנפל השאור השני, של התרומה
 69 או בלאי הכרם, פגם את העיסה, **וּפְלִיגֵי** – ונחלקו בזה תנא קמא
 70 ורבי שמעון, ומוכח שמחלוקת התנאים היא בפגם מעיקרא, וכדברי
 71 רבי יוחנן.
 72 דוחה הגמרא: **אָמַר רַבִּי יוֹרְא, י**תכן שבפגם מעיקרא אף רבי מאיר
 73 מתיר, וכפי שביאר עולא את דעתו, **וְשָׂאנִי** (שונה) **עֵיסָה** שהחמיצה
 74 יותר מדי, שאין זה נחשב שנפגמה, **הוּאִיל וְרֵאוּיָה לְחַמֵּץ** (להחמיץ)
 75 **כֶּה בְּמָה עֵיסוֹת אַחֲרוֹת, כ**כל בצק שהחמיץ הרבה שאפשר
 76 להשתמש בו כשאור לעיסות אחרות, ושבח הוא ולא פגם, ולכן
 77 אסרה רבי מאיר.
 78 **תָּא** (בוא) **שְׁמַע רֵאיה נוספת מבריייתא אחרת, שְׂאוּר שֶׁל תְּרוּמָה**
 79 **וְשָׂאוּר שֶׁל חוּלִין, שֶׁנִּפְּלוּ יַחְדָּיו לְתוֹךְ הַעֵיסָה, ויש בָּזָה בְּרִי לְהַחְמִיץ**
 80 **אותה לבדו וְכִין בְּרִי לְהַחְמִיץ אותה לבדו, וְחִמְצוּ אותה שניהם יותר**
 81 **מדי, ונפגמה, אָסוּר** העיסה באכילה לישראל, שאינה מותרת אלא
 82 לכהנים כדין תרומה, **רַבִּי שְׁמַעוֹן מְתִיר, נִפְּלָ לְעֵיסָה** שאור **שֶׁל תְּרוּמָה**
 83 **תְּחִלָּה והחמיצה כראוי, ואחר כך נפל לתוכה שאור של חולין והוסיף**
 84 **להחמיצה והחמיצה יותר מדי ונפגמה, דְּבָרֵי הַכֹּל אָסוּר** באכילה למי
 85 שאינו כהן. **נִפְּלָ לְתוֹכָהּ שְׂאוּר שֶׁל חוּלִין תְּחִלָּה והחמיצה כראוי,**
 86 **וְאַחַר כֵּן נִפְּלָ לְתוֹכָהּ שְׂאוּר שֶׁל תְּרוּמָה אוֹ שְׂאוּר שֶׁל בְּלֵאי הַכֶּרֶם**
 87 **והוסיפו להחמיצה עד שנתחמצה יותר מדי ונפגמה, אָסוּר** באכילה,
 88 שדין העיסה כדין השאור, שאם היה שאור של תרומה, אינה מותרת
 89 אלא לכהנים, ואם היה של בלאי הכרם אסורה לכל. **וְרַבִּי שְׁמַעוֹן**
 90 **מְתִיר. וְהָא הֵכָּא** – והרי כאן באופן זה, **דְּפָנִים מְעִיקְרָא הוּא**, שהרי מיד
 91 שנפל השאור השני, של התרומה או של בלאי הכרם לעיסה, נפגמה,
 92 **וּפְלִיגֵי** – ונחלקו בזה תנא קמא ורבי שמעון, ומוכח שמחלוקת התנאים
 93 היא בפגם מעיקרא, וכדברי רבי יוחנן.
 94 **וְכִי תֵּימָא** – ואם תאמר ש**הֵכָּא נְמִי** – שגם כאן בבריייתא יש לדחות

1 ואילו נבילה שֶׁכֶּבֶר אֵין רֵאוּיָה לאכילה לְגַד, כגון שהסריחה, אֵינָה
 2 קְרוּיָה עוד נְבִילָה ובטל איסורה. ומכאן יש ללמוד שנותן טעם לפגם
 3 מותר.
 4 הגמרא מבארת מה ישיב רבי מאיר על ראייה זו, ומה יענה רבי שמעון
 5 על תשובתו. שואלת הגמרא: **וְרַבִּי מְאִיר** הסובר שנותן טעם לפגם
 6 אסור, מה יענה לראייה זו. משיבה הגמרא: דעתו היא **שֶׁהוּא** – אותו
 7 פסוק שכתוב בו שאין איסור נבילה נבילה שהסריחה בא **לְמַעוּפֵי**
 8 נבילה **הַסְרוּיָה מְעִיקְרָא** (מלכתחילה), עוד בהיותה בחיים, כגון
 9 שהיתה מוכת שחין, שכיון שפגמה לפני שנתנבלה לא חל עליה
 10 מעולם איסור נבילה, אבל אם נאסרה ורק לאחר מכן נפגמה, לא
 11 פקע איסורה, והדין בנותן טעם לפגם, שכיון שהיא אסור כבר,
 12 אין איסורו פוקע.
 13 שואלת הגמרא: **וְרַבִּי שְׁמַעוֹן** שלמד מפסוק זה להתיר נותן טעם
 14 לפגם, מה יענה לטענתו של רבי מאיר האומר שלא בא הפסוק אלא
 15 לסרוחה מעיקרא. משיבה הגמרא: סובר הוא ש**סְרוּיָה מְעִיקְרָא לא**
 16 **צְרִיכָא מִיעוּפָא** – אין צריך הפסוק למעטה, לפי שפשיטא שב**עִיקְרָא**
 17 **בְּעִלְמָא הוּא** ואינה נאסרת באיסור נבילה, ועל כרחק בא הכתוב
 18 למעט נבילה שהסריחה אחר שנתנבלה, שאף שכבר נאסרה נפקע
 19 איסורה הימנה, וממנה יש ללמוד שגם נותן טעם לפגם מותר.
 20 עולא חולק על המבואר לעיל שנחלקו רבי מאיר ורבי שמעון בכל
 21 נותן טעם לפגם, אפילו בפגם מעיקרא: **אָמַר עוּלָא, מְחַלְקָת** רבי
 22 מאיר ורבי שמעון אם נותן טעם לפגם אסור או מותר, אינה אלא
 23 כ**שֶׁהָאִיסוּר שֶׁנִּפְּלָ לְהִיתָר, הַשְּׂבִיחַ** בתחילה את ההיתר **וְלִבְסוּף פָּנִים**
 24 אותו, שרבי מאיר סובר שכיון שנאסר מתחילה שוב אינו ניתן במה
 25 שחזר ונפגם, ורבי שמעון סובר שכיון שעתה פוגם האיסור את
 26 המאכל אינו אסור, **אָבֵל** אם **פָּנִים** האיסור את ההיתר כבר **מְעִיקְרָא**
 27 (מלכתחילה) כשנפל לתוכו, **דְּבָרֵי הַכֹּל מוֹתֵר, ש**הכל מודים שנותן
 28 טעם לפגם מותר.
 29 הגמרא דנה בדברי עולא מדברי ברייתא בה נראה שחולקים גם
 30 בפגם מעיקרא: **אֵיתִיבֵיה רַב הֵנָּה לְעוּלָא, ש**נינו בבריייתא, **וְיֵין נֶסֶךְ**
 31 **שֶׁנִּפְּלָ לְתוֹךְ עֲדָשִׁים, ש**הוא פוגם את טעמם, **וְחוּמִץ שֶׁל יֵין נֶסֶךְ שֶׁנִּפְּלָ**
 32 **לְתוֹךְ גְּרִיסִין, ש**הוא פוגם, **אָסוּר** תבשיל העדשים או הגריסים
 33 באכילה מפני האיסור המעורב בו, **וְרַבִּי שְׁמַעוֹן מְתִיר** את העדשים
 34 ואת הגריסים. **וְהָא הֵכָּא** – והרי באופנים אלו **דְּפָנִים מְעִיקְרָא הוּא,**
 35 **וּפְלִיגֵי** – וחולקים בכך, ומוכח שמחלוקת התנאים היא בפגם
 36 מעיקרא.
 37 **אָמַר עוּלָא, הֵנָּה לא מִידַע יַדַּע מֵאֵי קְאָמְרֵי רַבְּנֵן** – רב חגא שאינו
 38 מבין את דברי החכמים, האם ה**יּוֹבְתָא קָא מוֹתִיב** – היכול הוא
 39 להשיב על דבריהם, ה**כָּא בְּמֵאֵי עֲקָנִין** – בבריייתא זו מדובר בַּגִּין
 40 (באופן) **שֶׁנִּפְּלָ חוּמוֹץ לְתוֹךְ גְּרִיסִין צוּנְנִין** ולאחר מכן ה**רְתִיחָם,**
 41 **שֶׁנִּעֲשָׂה כְּמֵי שֶׁהַשְּׂבִיחַ וְלִבְסוּף פָּנִים וְאָסוּר, ו**בכך נחלקו, אבל בפגם
 42 מעיקרא מותר לדעת הכל.
 43 רבי יוחנן חולק על עולא וסובר כדעת הגמרא לעיל: **וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר,**
 44 **בְּפָנִים מְעִיקְרָא מְחַלְקָת** רבי מאיר ורבי שמעון, האם נותן טעם
 45 לפגם מותר או אסור, וטעמיהם כמבואר לעיל, שנחלקו אם למדים
 46 מגיעולי עובדי כוכבים שאסור או שלמדים מנבילה שאינה ראויה
 47 לגר שמוותר.

המשך ביאור למס' עבודה זרה ליום חמישי עמ' ב

1 - העכבר העולה על שולחן מלכים הוא **בְּדִדְבָרָא** - בעכבר השדה, **הָא**
2 - העכבר המאוס שבו עסקה הסוגיא, הוא **בְּדִמְתָּא** - בעכבר העיר.
3 רבא חולק על דברי רב ששת בדעת רב: **אָמַר רַבָּא**, הִלְכְתָּא שְׁנוּתָן
4 **טַעַם לְפָנֵם מוּתָר**, ואפילו בשרצים וואין אומרים שנתחדש בהם שגם
5 נותן טעם לפגם אסור, ושלא כדברי רב ששת, וּבְנִידוּן שֶׁל **עֲכָבְרָא**
6 **בְּשִׁיבְרָא** - העכבר שנפל בשכר, שאסרו רב לשכר, **לֹא יִדְעָנָא מְאִי**
7 **מְטַעֲמָא דְרַב** - איני יודע מזהו טעמו של רב, שודאי אינו משום שנותן

8 טעם לפגם בשרצים אסור, שאין דין שרצים שונה משאר איסורים,
9 אלא טעמו אחר ומסופק אני בו, **אִי מְשוּם דְקַסְבָּר נּוֹתֵן טַעַם לְפָנֵם**
10 **אָסוּר**, וְאִם אֵכֵן זֶהוּ בִיאור דְּבֵרֵי אֲוִי לֵית הִלְכְתָּא פְּנוּתִיהּ - אין
11 הלכה כמותו, ויש להתיר את השכר, **אִי מְשוּם דְקַסְבָּר שְׂאֵמְנָם בְּכָל**
12 **מְקוּם** וגם בשרצים נותן טעם לפגם מותר וְאוּלָם **עֲכָבְרָא בְּשִׁיבְרָא**
13 **אֲשֶׁרְפוּחֵי מְשִׁבָּח** את השכר ואינו פוגמו, ועל כן אין להתיר את השכר.
14 הגמרא מביאה ספק בענין זה: **אִי פְּעִיָא לָהּ** - נסתפקו בני הישיבה,

58 שואלת הגמרא: לרבי שמעון, מדוע התיר בשאור של תרומה ושאר
 59 של חולין שנפלו יחד לתוך עיסה וחימצוה משום שאור התרומה
 60 חימץ את העיסה רק בצירוף שאור החולין. לרבי יוחנן ורבי יוסף
 61 ביהדי הדין (ביחוד) וליתסר, ומה בכך שאור התרומה לא חימצה
 62 אלא בסיוע שאור החולין. מותרת הגמרא: רבי שמעון שהתיר בזה,
 63 למעשה – לשיטתו התיר, דאמר רבי שמעון שאפילו איסור ואיסור
 64 נמי ו-גם כן לא מיצטרפי – אינם מצטרפים לאסור, דתנן במשנה
 65 (ערלה פ"ב מ"א), הערלה וכלאי הפרם מצטרפין לאסור את תערובתם,
 66 שאם נפלו שניהם לפירות אחרים, ואינם ניכרים, ויש בפירות
 67 האחרים פי מאתיים כנגד פירות הערלה לחוד וכנגד פירות כלאי
 68 הכרם לחוד, אולם אין פי מאתיים כנגד פירות הערלה ופירות כלאי
 69 הכרם יחדיו, שנאסרים כל הפירות. רבי שמעון אומר, אין מצטרפין
 70 לאסור, כיון ששני איסורים הם, אלא הם מתבטלים כל אחד במאתים
 71 שכנגדו. וכיון שלשיתו אין איסורים מצטרפים, כל שכן שאין איסור
 72 והיתר מצטרפים, וכיון שאור התרומה לא החמיץ לבדו את
 73 העיסה, אינו אוסרה.
 74 הגמרא מביאה מדברי רב בענין נותן טעם לפגם: ההוא עכברא –
 75 אותו עכבר, הנפל להיתא דשיכרא – שנפל לחבית שכר ומת,
 76 ושהה שם יום שלם ועל ידי שהות זו בלע השכר מטעמו של העכבר,
 77 שאף לאחר שהוציאו את העכבר מן השכר עדיין טעמו מעורב בו.
 78 אסריה לך לתהוא שיכרא.
 79 הגמרא דנה בבאור דעתו של רב: אמרוה רבנן קמיה ו-לפניו דרב
 80 ששית, האם נימא קכבר רב שנותן טעם לפגם אסור, כרבי מאיר,
 81 שהרי העכבר נותן בשכר טעם פגום בלבד, וממה שאסרו רב יש
 82 להוכיח שדעתו היא שנותן טעם לפגם אסור. אמר להו רב ששית,
 83 בעלמא – באופנים אחרים ככר רב שנותן טעם לפגם מותר, והכא
 84 שנפל העכבר לשכר אסור רב משום שהידוש הוא איסורו של עכבר
 85 ושאר שרצים, דהא מימאס מאיס וקדילי אינשי מיניה – שהרי
 86 מאוס הוא על בני האדם והם בדלים ממנו גם ללא ציווי התורה, ולא
 87 היתה צריכה התורה לאסורו, ואפילו הכי אסריה רחמנא, הלכך
 88 יש ללמוד מכך שבאה התורה לחדש בזה שנותן טעם לפגם בעכבר
 89 ובשאר שרצים נמי ו-גם כן אסור, ועל כן אסר רב את השכר מפני
 90 טעם העכבר שבו, אף שהוא טעם פגום.
 91 אמרו ליה רבנן לרב ששית, אלמא מעתה שאיסורו של עכבר חידוש
 92 הוא, ליטמא עכבר מת גם כשהוא לח וגם כשהוא יבש, שכיון
 93 שנאוס הוא ובדלים ממנו, לא היתה צריכה התורה לטמא את מגעו,
 94 וממה שטמאנו בכל זאת יש ללמוד שהוא מטמא גם כשהוא יבש,
 95 ואם כן, אלמא ו-מדוע? תנן במשנה (נדה נד) שהשרץ והשכבת זרע
 96 מטמאין כשהם לחים ואין מטמאין כשהם יבשים, ומכאן יש להוכיח
 97 שלא כדבריו, שאין חידוש באיסורו ובטומאתו, והיינו משום שאינו
 98 נחשב מאוס כיון שהגוים רגילים לאוכלו. אמר להם רב ששית,
 99 ולמעשה – ולשיטתכם שאין איסורו וטומאתו חידוש, הלא בשכבת
 100 זרע גם אתם מודים שהיא דבר מאוס ובדלים ממנה, ולא היתה
 101 התורה צריכה לטמא אותה, וממה שטמאנה תורה יש ללמוד ששכבת
 102 זרע מטמא גם כשהיא לח וגם כשהיא יבש, אלמא ו-מדוע? תנן
 103 במשנה (סו) שהשרץ והשכבת זרע מטמאין כשהם לחין ואין
 104 מטמאין כשהם יבשין, אלמא מאי אית לה למימר – מה יש לכם
 105 ליישב שאלה זו, ששכבת זרע אמר רחמנא שטמא, ויש ללמוד
 106 מכך שהטמאה אינה אלא בראייה? הוריע, שכשהיא לחה היא
 107 ראויה להוריע ולא כשהיא יבשה שכבר אינה ראויה לכך, הךא נמי
 108 – כך גם לגבי שרצים יש ללמוד שאינם מטמאים יבשים, משום
 109 ש'במותם' אמר רחמנא, ויש לדרוש שלא יטמאו אלא כעין שעת
 110 מותם, שהיו אז לחים, וגוירת הכתוב היא.
 111 הגמרא מבררת האם אכן העכבר מאוס: מתקוף לה רב שימי
 112 מנהרדעא, ומי ו-והאם מאיס, והלא הוא עולה ו-מוגש ונאכל על
 113 שלחן של מלכים כמאכל חשוב, ואיך אמר רב ששית שמאוס הוא
 114 ובדלים ממנו. אמנם חזר ואמר רב שימי מנהרדעא, לא קשיא, הא

1 כדאמר רבי ירמיה לדחות את הראיה מהמשנה לעיל, שיתכן שבפגם
 2 מעיקרא אף רבי מאיר מותר, וכפי שביאר עולא את דעתו, אך בעיסה
 3 שהחמיצה יותר מדי אין זה נחשב שנפגמה, משום שראויה שיחמיצו
 4 בה עיסות אחרות, ולכן אסרה רבי מאיר, אם תאמר כן, תא – ובווא
 5 שמע מיפסא של הברייתא, שנאמר בה, הנין נטר שנפל לתוך
 6 עדשים, שהוא פוגם את טעמם, וחומץ של יין נטר שנפל לתוך
 7 גריסין, שהוא פוגם, אסור הכל באכילה מפני האיסור שנתערב
 8 שם, ורבי שמעון מותר. והא הךא נמי – והרי גם באופנים אלו לפגם
 9 מעיקרא הוא, ופליגי – ויולקים בכך, ומוכח שמחלוקת התנאים היא
 10 בפוגם מעיקרא.
 11 וכי תימא – ואם תאמר שהךא נמי – גם כאן כפיא יש לדחות
 12 כדשני ליה – כפי שתיירך ודחה לו עולא לרבי הנה שחפץ להוכיח
 13 כנ"ל, שמדובר בברייתא בשהשביח ולבסוף פגם, והיינו שנפל
 14 החומץ לתוך גריסים צוננים וחזר והרתחים, וכיוצא בדבר בין שנפל
 15 לעדשים, ורק בכך נחלקו, ולא בפגם מעיקרא, יש להקשות, ומי
 16 פליגי – והאם יתכן לומר שהם חולקים בשהשביח ולבסוף פגם,
 17 כדברי עולא. והא קתני – והרי נאמר ברישא שאם נפל לתוכה שאור
 18 של תרומה תחלה, שדברי הפל אסור באכילה, והשביח ולבסוף
 19 פגם הוא, שהרי כשנפל השאור של תרומה השביחה בכך שהחמיצה
 20 כראוי, ורק לאחר מכן כשנפל השאור של חולין הוסיף להחמיצה עד
 21 שנפגמה, ועתה היא פגומה מבח שניהם, שאילו לא השאור של
 22 תרומה שהחמיצה בתחילה לא היתה פגומה עתה, והיינו השביח
 23 ולבסוף פגם, ומודה רבי שמעון שאסורה, הרי שאין לומר כדברי
 24 עולא. אלמא לאו שמע מינה – האם אין לשמוע מכך שפגם
 25 מעיקרא מחלוקת, וכדברי רבי יוחנן. מסיקה הגמרא: אכן שמע
 26 מינה.
 27 הגמרא מבררת מדוע הוצרכו כל הדינים שבברייתא, ואגב כך
 28 מתבררת דעתו של רבי שמעון שהתיר בשאור של תרומה ושאר של
 29 חולין שחימצו יחדיו את העיסה. שואלת הגמרא: הני תלתא כבי
 30 דקתני – אלו שלוש הדינים ששנו בברייתא, למה לי. בשלמא –
 31 מובן הדבר מדוע נפגמה העיסה בדין האומרת שנחלקו בין שנפל
 32 לעדשים וחומץ שנפל לגריסים, משום שאם קא משמע לן שבפגם
 33 מעיקרא מחלוקת חכמים ורבי שמעון, וכפי שהוכחנו לעיל. בבא
 34 מיצירתא ו-האמצעות נמי, שאם נפל לעיסה שאור של תרומה ושוב
 35 נפל לתוכה שאור של חולין שהכל מודים שאסורה, מובן גם כן מדוע
 36 נשנתה, שמלמדנו שאם השביח ולבסוף פגם דברי הפל אסור,
 37 וכפי שהוכחנו לעיל. אלמא בבא דרישא, שאם נפלו יחדיו שאור של
 38 תרומה ושאר של חולין שנחלקו בדבר חכמים ורבי שמעון, למה לי,
 39 השתא ומה אם בפיפא, באופן שנפל יין לעדשים וחומץ לגריסים,
 40 דלא קא משבח ו-שאינו משיבחים בלל, אף על פי כן אסרי רבנן,
 41 מפני שנותן טעם לפגם אסור, האם הדין של הרישא, שנפלו שאור
 42 של תרומה ושאר של חולין יחדיו וחימצוה יותר מדי עד שנפגמה,
 43 דקא משבח – שהשאור של תרומה השביח את העיסה, שחימצה
 44 יחד עם שאור החולין (אלא שהוסיפו שניהם להחמיצה עד שנפגמה),
 45 מיפיעיא – צריך הדבר להיאמר שאסורה חכמים.
 46 מתרצת הגמרא: אמר אביי, בבא דרישא, לדעתו של רבי שמעון
 47 שמתיר בה, אצטרף ו-הוצרכו. והכי קאמרי ליה רבנן לרבי
 48 שמעון, הלא גם לדברך היה לך לאסור עיסה זו, שהרי עיקשה זו
 49 ראויה היתה לתחמיץ בשתי שעות, מי גרם לה לעיסה שתחמיץ
 50 בשעה אחת בלבד, הלא האיסור, ונמצא שהשביחה גם על ידי
 51 התרומה, ומה שנפגמה בא רק לאחר מכן, והרי זה כהשביח ולבסוף
 52 פגם, ואם כן יש לאסור את העיסה.
 53 מבררת הגמרא: ורבי שמעון מה יענה להם לחכמים על טענה זו.
 54 אומרת הגמרא: יאמר להם ששהשביחו את העיסה, שאור התרומה
 55 ושאר החולין, שניהם השביחו אותה, ולא רק שאור התרומה לבדו,
 56 וכן כשפגמו את העיסה, שניהם פגמו אותה, ועל כן אין שאור
 57 התרומה אוסר אותה, לפי שלא השביחה לבדו.